

Sari Saresto

Kaupunginmuseon lausunto Länsisataman Terminaali 1:n, asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 12752)

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Länsisataman asemakaavan muutoksesta. Kaupunginmuseo arvioi hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Asemakaavan muutos koskee Länsisataman satama-aluetta, joka sijaitsee Jätkäsaarella Tyynenmerenkadun varrella. Kaavaratkaisu mahdollistaa uuden terminaali- ja toimitilakokonaisuuden rakentamisen nykyisen Länsisataman terminaali 1:n paikalle.

Kaavaratkaisulla mahdollistetaan matkustajaterminaalin palvelutason nosto ja sataman liikenneratkaisun yhteensovittaminen satamatunnelin rakentamiseen eri vaiheissa. Terminaalirakennuksen alle on mahdollista rakentaa satamatunnelin suuaukko. Suunnitteilla oleva Tallinnan liikenteen keskittäminen Länsisatamaan ja Satamatunnelin rakentaminen siirtäisivät sataman liikenteen painopistettä Länsisatamaan. Liikennemäärien kasvusta huolimatta liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus paransi Jätkäsaaren katuverkolla rekkaliikenteen siirtyessä tunneliin ja Länsisatamankadun henkilöautoreitin korvautuessa tunneliyhteydellä. Alueelle on suunniteltu uusi terminaalirakennus sekä sataman saatto-, odotus- ja jalankulkualueita. Tallinnan liikenteen keskittäminen Länsisatamaan on mahdollista vain, jos Terminaali 1 on uudistettu, sekä Satamatunneli on rakennettu. Helsingin kaupunki omistaa alueen maat ja vuokraa niitä Helsingin Satama Oy:lle. Kaavaratkaisu on tehty kaupungin aloitteesta

Rakennusperintö:

Jätkäsaaren osayleiskaavassa 2004 Länsiterminaalin rakennus L4 (Terminaali 1) suojeltiin merkinnällä sr. Kaupunginarkkitehti Gunnar Taucherin alun perin varastoksi 1938 suunnittelema rakennus L4 on toiminut 1990-luvulta lähtien matkustajaterminaalina. Gunnar Taucher toimi kaupunginarkkitehtinä 1924–1941 johtaen kau-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Y-tunnus
PL 17401					0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI kaupunginmuseo@hel.fi	http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/				

Sari Saresto

pingin omien rakennusten suunnittelutyötä Helsingin rakennuskonttorin talonrakennusosastolla.

Rakennuksesta on laadittu rakennushistoriaselvitys (Länsiterminaali T1. PES-Arkkitehdit. 2022). L4- makasiinin sisätilat on muokattu terminaalikäyttöä varten. Rakennuksen sisätilat ovat olleet tarkoitukseen joustavat ja muunneltavat. Kerroskorkeus on suhteellisen matala. Kantavat rakenteet ja pilarit ovat näkyvillä, alkupe räisiä pieniä ikkunoita on säilynyt. Rakennuksen punatiilisiin julkisivuihin on kohdistunut muutoksia. Rakennuksen merenpuoleinen julkisivu on jäänyt matkustajasiltujen ja rakenteiden taakse. Rakennuksen edessä on sisäänkäynnin vaatimat rampit ja katosrakennelmat. Pohjoispäädyn peittää myöhempi laajennusosa. Eteläpääty on säilynyt lähes ennallaan. Rakennus on hyvässä kunnossa.

Osayleiskaavan mukainen suojelu ei voi toteutua satama-aluetta kehitettäessä, koska rakennus sijoittuu tilaa vaativien liikennealueiden sekä tunnelin kohdalle. Nykyinen terminaalirakennus ei enää vastaa henkilöliikenteen edellyttämää palvelutasoa ja on operatiivisen elinkaarensa päässä. Näistä syistä johtuen rakennus joudutaan purkamaan.

Kaavaratkaisu ja satamatunneli:

Matkustajasataman uudet järjestelyt edellyttävät sataman maa-alueen laajentamista meritäytöillä Jätkäsaaren laiturin itäpuolella, kaavamuutosalueen ulkopuolella. Vanhan laiturerakenteen alla olevien savikerrosten takia tulee alue saattaa stabiili-teen kannalta riittävälle varmuustasolle ennen rakennusten rakentamista.

Satamatunneli: Länsisatamasta Salmisaareen kulkevan liikennetunnelin eteläpää on suunniteltu alkavan uuden Länsiterminaali 1:n rakennuksen alta. Tunnelin alkupää tehtäisiin betonitunnelina ennen kuin tunneli pohjoiseen mentäessä saavuttaa syvyyden, jossa se louhitaan kallion sisään. Satamatunnelin suuaukko on sijoitettu terminaalirakennuksen alle. Tunneli on sijoitettu satamatoiminta-alueen ja yleisen alueen rajalle, jossa joka tapauksessa olisi aita tai muu este. Satamatunnelin raken-

Sari Saresto

tamisesta on tekeillä Ympäristövaikutusten arviointi. Selvityksen tuomat lisätiedot vaikutuksista tulee ottaa suunnittelussa huomioon.

Kaupunginmuseon kannanotto:

Kaupunginmuseo toi muistiossaan (24.9.2013) esiin Länsisataman Terminaali 1:n rakennushistoriaa, sen merkitystä esimerkkinä kaupungin omasta suunnittelusta sekä rakennuksen kulttuurihistoriallisesta ja arkkitehtonisesta arvosta. Kaupunginmuseo piti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta erittäin valitettavana, ettei rakennuksen suojelu ollut mahdollista sataman uudistuksessa. Nyt esillä olevassa asemakaavan muutosehdotuksessa terminaalin purkua perustellaan seuraavasti: Nykyinen terminaalirakennus ei enää vastaa henkilöliikenteen edellyttämää palvelutasoa ja on operatiivisen elinkaarensa päässä. Laajuudeltaan rakennus on riittämätön sataman keskittämiskenaarion mukaisen liikenteen sijoittumiselle Jätkäsaareen. Sijainniltaan nykyinen terminaalirakennus ei mahdollista tarkoituksenmukaisia liikennejärjestelyitä satama-alueella.

Terminaalirakennuksen purkamisella menetetään yksi tärkeä kerrostuma Helsingin satamatoimintojen historiaa, eikä se ole kulttuuriympäristön vaalimisen tavoitteiden mukainen ratkaisu. Asemakaavamuutoksen mahdollistama satamatoimintojen ja liikennejärjestelyiden kehittäminen ei kuitenkaan ole yhteensovittavissa terminaalirakennuksen säilyttämisen kanssa. Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavan muutosehdotuksesta.

Sari Saresto

kulttuuriympäristöpäällikkö

Postiosoite

Käyntiosoite

Puhelin

Faksi

Tilinumero

Y-tunnus

PL 17401

0201256-6

00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo/>